

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ІНФРАСТРУКТУРИ ІННОВАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ВИРОБНИЦТВА

Шквиря Наталя Олександрівна
асистент кафедри «Менеджмент та маркетинг»
Таврійський державний агротехнологічний університет,
м.Мелітополь

Анотація. Виявлено особливості формування інфраструктури інноваційного забезпечення сільськогосподарського виробництва. Надано аналіз діяльності суб'єктів, які складають інфраструктуру інноваційної діяльності в сільському господарстві.

Summary. Formation specifics of an agricultural production an innovative support infrastructure are revealed. Activity the analysis of subjects which make an infrastructure of innovative support is given.

Постановка проблеми: В сучасних умовах інновації розглядаються як фактор підвищення конкурентоспроможності виробництва сільськогосподарської продукції, зміцнення ринкових позицій, освоєння нових сфер застосування виробів. В прагненні закріпити свої позиції на ринку сільськогосподарські підприємства змушені безперервно поліпшувати і перетворювати свої товари, удосконалювати виробничі і управлінські процеси, тобто займатися інноваційною діяльністю.

Під інноваційною діяльністю слід розуміти діяльність з моменту народження наукової або науково – технічної ідеї і доведення її до впровадження. Її можна представити у вигляді наступних етапів: науковий розвиток ідеї, проведення теоретичних і експериментальних досліджень, експериментально – конструкторська розробка, виробництво, доведення до стадії впровадження відповідними службами [1].

Аналіз останніх досліджень та публікацій: У науковій літературі питанням інноваційних процесів в сільському господарстві приділяється велика увага вчених – економістів. Дацій

О.І., Павленко В.О., Сухоруков А.І., Данілов О.Д., Ілляшенко С.М. та ін. здійснюють дослідження в цьому напрямку.

Ціль роботи. Виявити особливості формування інфраструктури інноваційного забезпечення сільськогосподарського виробництва. Надати аналіз діяльності суб'єктів, які складають інфраструктуру інноваційної діяльності в сільському господарстві.

Виклад основного матеріалу. В інноваційній діяльності у сільському господарстві беруть участь виробники науково-технічної продукції, впроваджувальні формування, споживачі науково-технічної продукції.

Розглянемо більш детально роль і місце впроваджувальних і інтегрованих науково – впроваджувальних формувань в здійсненні інноваційної діяльності в сільському господарстві.

Існують різні методи і напрямки проникнення безпосередньо в виробництво наукових досягнень і передового досвіду. Одним із основних напрямків є діяльність органів управління на всіх рівнях від районного до обласного і державного з відповідною системою інформації, реклами і пропаганди наукових розробок. Важливе значення для впровадження інновацій в виробництво мають інноваційні програми і проекти, що відповідають пріоритетам розвитку території.

Не менш важливим каналом впровадження досягнень науково –технічного прогресу – є діяльність дорадчих служби яка передбачає сумісну працю державних і недержавних інформаційних структур.

Основною ціллю діяльності інформаційно – консультативної служби в сільському господарстві є сприяння прискоренню реформ в сільському господарстві, спрямованих на підвищення стійкості і ефективності виробництва, поліпшення соціально –економічних умов життя на селі, а також забезпечення продовольчої безпеки країни на базі освоєння досягнень вітчизняної і світової науки і техніки, використання сучасних інформаційних технологій. Саме інформаційно – консультативна служба, функціонуючі у тісному контакті з сільгосптоваровиробниками забезпечує зворотній зв'язок виробництва з наукою, спонукає наукові заклади здійснювати

дослідження з більш необхідних і ефективних напрямків інноваційної діяльності [4].

До центрів наукового забезпечення АПВ, які відносяться до інтегрованих науково-впроваджувальних формувань, входять науково-методичні центри, галузеві науково-дослідні установи, регіональні центри наукового забезпечення агропромислового виробництва, дослідні та базові господарства.

Вони створені для прискорення інноваційних процесів в сільськогосподарському виробництві шляхом об'єднання зусиль наукових, освітніх установ, виробничих структур аграрного профілю регіонів щодо застосування досягнень аграрної науки на виробництві, трансферу інновацій агроформуванням різних форм господарювання, вдосконалення взаємодії з науково-методичними центрами та провідними галузевими науковими установами УААН, науково-консультаційного та інформаційного забезпечення сільськогосподарських товаровиробників, розповсюдження передового досвіду та підвищення їх рівня знань [8].

Впроваджувальна та наукова діяльність є важливою частиною науково-технічної діяльності в сільськогосподарському виробництві. Процес, який називається впровадження є проміжною ланкою між розробкою нововведень і їх споживанням безпосередньо сільгосптоваровиробниками. Він представляє собою важливу частину інноваційного процесу, без якої його результативність не може бути реалізована та оцінена безпосередньо в виробництві.

В економічній літературі і тим більше в практиці, має місце недооцінка впроваджувальної сфери, незважаючи на повне розуміння її значення і необхідності розвитку. Для того щоб вона успішно функціонувала, в цій сфері повинен бути зосереджений значний науково-технічний потенціал, здатний на високому рівні забезпечити впровадження досягнень науки і передового досвіду в масове виробництво і впровадження.

В міру становлення ринкових відносин і формування ринку науково-технічної продукції важливим елементом регулювання попиту і пропозиції на цю продукцію повинні стати спеціальні ринкові структури, які повинні зайняти проміжку ланку між виробниками и споживачами науково-технічної продукції.

Згідно Закону «Про інноваційну діяльність» інноваційна

інфраструктура - сукупність підприємств, організацій, установ, їх об'єднань, асоціацій будь-якої форми власності, що надають послуги із забезпечення інноваційної діяльності (фінансові, консалтингові, маркетингові, інформаційно-комунікативні, юридичні, освітні тощо) [5].

Інфраструктура, що сприяє інноваційному розвитку в Україні перебуває в початковому стані. В ній представлені лише окремі види інноваційних структур, зокрема технопарки, бізнес-інкубатори, спеціальні економічні зони, а в сфері сільськогосподарського виробництва взагалі відсутні. Причому, діяльність лише незначної їх частини відповідає завданням, чи мають вирішуватися ними, виходячи з світового досвіду діяльності різних типів інноваційних інфраструктур. Тобто, в Україні не тільки обмежена чисельність інноваційних структур, але і склалася їх структурна та функціональна неповнота. Серед бар'єрів, які стримують розвиток інноваційних структур, особливого значення має невідпрацьованість механізму державного регулювання цього процесу, необґрунтована централізація прийняття рішення про створення нових структур на вищому рівні влади. Останнє можна пояснити відсутністю адекватного уявлення в органах державного управління про роль, можливості і функціональні особливості різноманітних типів інноваційних структур, а також зміст відповідальності кожних з існуючих органів державного управління.

На сьогодні в світі існує багато класифікацій інноваційних інфраструктур. До основних типів інноваційних структур відносяться - технополіси, технопарки (дослідницькі, технологічні, промислові, аграрні), інкубатори бізнесу, інноваційні центри, спеціальні економічні зони.

Технологічний парк (технопарк) - юридична особа або група юридичних осіб (далі - учасники технологічного парку), що діють відповідно до договору про спільну діяльність без створення юридичної особи та без об'єднання вкладів з метою створення організаційних засад виконання проектів технологічних парків з виробничого впровадження наукоємних розробок, високих технологій та забезпечення промислового випуску конкурентоспроможної на світовому ринку продукції [6].

Практика роботи технологічних парків протягом шести років підтверджує їхню високу ефективність щодо активізації інноваційної діяльності в Україні. У рамках виконання проектів технологічних парків з 2000 по 2006 рік обсяг реалізованої інноваційної продукції склав 8,42 млрд. грн., причому у 2006 році він дорівнював 2,28 млрд. грн. За період 2000 – 2006 роки на зовнішньому ринку технопарками було реалізовано інноваційної продукції на 1,31 млрд. грн.

Технологічний парк “Агротехнопарк” – єдина інноваційна структура агропромислового комплексу України. ТП “Агротехнопарк” зі своїми учасниками та іноземними партнерами опрацьовує ряд проектів, у тому числі щодо будівництва біодизельних та біоетанольних заводів, енерготеплогенеруючих комплексів, модернізації цукрових заводів та інших підприємств, створення агропромислових і переробних виробництв з новітніми технологіями та інше. При реалізації інноваційних проектів поєднання інвестиційних пропозицій іноземного партнера зі спеціальним режимом інноваційної діяльності «Агротехнопарку» створюється оптимальна можливість для реалізації проектів у регіонах та аграрному секторі економіки України.

Наступний рівень у розвитку інноваційного середовища є технополіс.

Під технополісом розуміється зосереджений в рамках одного регіону комплекс наукових закладів фундаментального і прикладного характеру, ВУЗів, конструкторських і впроваджувальних організацій, а також ряду виробничих підприємств, які зорієнтовані на освоєння нововведень. В рамках технополісів здійснюється повний інноваційний цикл, включаючи підготовку кадрів. Сусідство наукових і учбових організацій різної галузевої спрямованості забезпечує міждисциплінарні (тобто « на стику науки») дослідження, розробки і інтенсивний обмін ідеями. Невід’ємними елементами технополісів є «рискові» фірми і акціонерні комерційні банки. Основною метою технополісу є формування науково – виробничого середовища для ефективного розвитку прогресивних технологій (з перспективою на найближчі 15-20 років) [3].

У сучасному світі бізнес – інкубаторами прийнято вважати інноваційну структуру, що має своєю метою підтримку утворення і

розвитку нових організацій шляхом надання їм площ для оренди, первісного капіталу, консультацій тощо. Вважається, що сучасні інкубатори є одним із найбільш потенційно сильних економічних інструментів прискорення технічного та економічного розвитку як територій, так і окремих напрямів діяльності.

В Україні утворена активно діюча Асоціація бізнес-інкубаторів. Налагоджено інтенсивний процес обміну інформацією з концепцій інноваційного бізнесу і менеджменту з фахівцями із США, що ставлять собі за мету дати молодим українським дослідникам та інженерам інформацію, пов'язану з дифузією технологій з лабораторій на ринок [2].

Поширеним типом інноваційної структури є інноваційний центр. Законом визначено наступне: центри різних типів (технологічні інноваційні, територіальні інноваційні, науково-виробничі, виробничі тощо); це – об'єднання суб'єктів (або суб'єкт) науково-технічної та підприємницької діяльності з метою досягнення високого комерційного результату на основі використання науково-технічних розробок та винаходів. В більшості випадків центри розташовуються на спільній (одній) території, а можливістю виконання статутних завдань в пристосованих для цього приміщеннях (учбові, лекційні зали, виставочні комплекси тощо) [8].

В даний час в Україні у 2007р. створено 11 регіональних центрів інноваційного розвитку. Ці бюджетні установ віднесені до сфери управління Державного агентства з інвестицій та інновацій (Держінвестицій). Мінфін та Держінвестицій забезпечують утримання центрів інноваційного розвитку за рахунок бюджетних коштів. Зокрема, у 2007 році на утримання регіональних центрів інноваційного розвитку та впровадження регіональних і галузевих інноваційних програм передбачено 50 млн. гривень.

Центри створилися насамперед у регіонах, які мають найпотужніший інноваційний потенціал. Це сприятиме інформаційно-аналітичній, методичній, організаційній та іншій підтримці інноваційного розвитку провідних галузей економіки.

Державні і місцеві органи влади впливають на інноваційні структури по наступним напрямкам: законодавство, планування, програми фінансування і розвитку.

Загалом, в Україні можливості просування інновацій ґрунтуються на наявності і видах суб'єктів інноваційної діяльності. Розподіл функцій між основними суб'єктами інноваційної діяльності, що складають її інфраструктуру представлено в таблиці 1

Таблиця 1

Характеристика основних суб'єктів, що складають інфраструктуру інноваційної діяльності в сільському господарстві

Вид організації	Основна діяльність
Міністерство аграрної політики	Розробка та реалізація державної політики в аграрній сфері
Українська академія аграрних наук	Поглиблення і розширення досліджень, підготовка науково обґрунтованих розробок (рекомендацій) по ефективній організації і технології виробництва сільськогосподарської продукції і її переробки
ВНЗ	Фундаментальні і прикладні дослідження і розробки
Приватні інноваційні фірми	Здійснює процес ринкової комерціалізації наукової розробки і забезпечує зв'язок власників інтелектуальної розробки з виробником чи споживачем інноваційної продукції
Центри наукового забезпечення АПВ	Виробництво та апробація інноваційної продукції
Фінансові установи	Інвестиційна діяльність
Навчальні фірми	Підвищення кваліфікації менеджерів; система підготовки і перепідготовки
Дорадчі служби	Інформаційне та консультативне забезпечення інноваційної діяльності в аграрній сфері

Відносини між учасниками інноваційної діяльності регулюються чинним законодавством та договірним правом. Вимоги до типових угод, необхідні та суттєві складові цих угод мають бути передбачені у відповідних розділах нормативної бази інноваційної діяльності.

Висновки. Таким чином, на сучасному етапі розвитку сільського господарства, з ціллю виходу даної галузі на якісно інший рівень розвитку, необхідно суттєво розширяти та зміцнювати впроваджувальну сферу науково-виробничої системи, яка повинна виконувати з'єднувальну функцію між наукою і виробництвом.

Список літератури.

1. Антонюк Л.А. Інновації: теорія, механізм розробки та комерціалізації / Антонюк Л. А., Поручник А. М., Савчук В. С. . — К. : КНЕУ Київський національний економічний ун-т, 2003. — 394с.

2. Володін С.А. Інноваційний консалтинг в інфраструктурі наукоємного ринку АПК / С.А. Володін // Агроінком. — 2005. - № 9-10. — С. 62.

3. Гамидов Г.С. Основы инноватики и инновационной деятельности / Гамидов Г.С., Колосов В.Г., Османов Н.О. — СПб.: Политехника, 2000. — 323.: ил.

4. Дацій О.І. Розвиток інноваційної діяльності в агропромисловому виробництві України/ Олександр Іванович Дацій. — К. : ННЦ "Інститут аграрної економіки", 2004. — 428с.

5. Закон України «Про інноваційну діяльність»/ Відомості Верховної Ради України. — 2002. - №36.

6. Закон України «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні./ Відомості Верховної Ради України. —2003. - №13.

7. Закон України «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні» / Відомості Верховної Ради України. — 2003. - № 13. — С. 93.

8. Зінченко О.П. Центр інноваційного розвитку як функціональна модель синергії / О.П. Зінченко, В.П. Ільчук // Наука та інновації. — 2006. - № 1. — С. 81 — 89.

